

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

**МЕДІА ПРАВО
(силабус навчальної дисципліни)**

Галузь знань	08 право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Форма навчання	денна
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська
Курс / семестр	3 курс, 6 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5
Кількість модулів	1
Кількість змістовних модулів	1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції: 32 год. Практичні/семінарські: 32 год. Самостійна робота: 86 год.
Форма підсумкового контролю	іспит
Факультет	Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра	Кафедра права (702)
Викладач	Федосенко Наталія Анатоліївна, к.ю.н., старший викладач
Контакти викладача	n.fedosenko@khai.edu
Посилання на курс в Mentor	https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1690
Консультації	Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру кожного вівторка та п'ятниці з 14.00 до 15.30 в кабінеті № 205. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

ОПИС КУРСУ

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: полягає в опануванні студентами теоретичних знань і формування у них практичних умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, пов'язаних із інформаційним правом, правовим регулюванням засобів масової інформації, реклами, діяльності журналістів та ін., а також щодо правильного застосування норм законодавства у цій сфері.

Завдання:

-дати студентам ґрунтовні знання з медіа-права України з урахуванням особливостей

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

правового регулювання інформаційних правовідносин у сучасних умовах;

- сформувати у студентів уміння на практиці застосовувати здобуті знання з медіа-права;
- сформувати навички самостійної роботи, що уможливить безперервно поглиблювати, поповнювати й оновлювати знання в галузі медійного законодавства;
- сприяти формуванню правничого світогляду, правосвідомості, правової культури та правничого мислення.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати: поняття, предмет та метод медіа-права; джерела правового регулювання суспільних відносин у галузі медіа-права; сутність поняття «право на інформацію»; правові засади діяльності засобів масової інформації; правовий статус журналістів; правові засади реклами, видавничої справи в Україні.

Вміти: правильно застосовувати законодавство, що регулює суспільні відносини у галузі медіа-права; робити висновки про правомірність функціонування засобів масової інформації, провадження діяльності у сфері реклами, а також видавничої справи; аналізувати практичні ситуації та судову практику.

Міждисциплінарні зв'язки: Медіа-право не ізольоване від інших юридичних дисциплін. Його успішне засвоєння ґрунтується на знаннях, отриманих студентами під час опанування положень навчальних курсів «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Інформаційне право». Водночас вивчення медіа-права стане основою для застосування студентами знань при проходженні виробничої практики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

– СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

– СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

– СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

– СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

– СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

– СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

– СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

– СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

– СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

– СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

– СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

– ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

– ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

– ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

– ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

– ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

– ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

– ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

матеріали за визначеними джерелами.

– ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

– ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

– ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

– ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

– ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

– ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

– ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

– ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

– ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

– ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

– ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

– ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

– ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усьог о	У тому числі			
		Л	П	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. <i>Поняття та основні категорії медіа-права</i>					
Тема 1. Медіа-право - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.	16	2	2	-	14
Тема 2. Правові основи діяльності засобів масової інформації в Україні.	12	4	4	-	10
Тема 3. Правове положення	12	2	2	-	10

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

журналіста					
Тема 4. Захист журналістських джерел	10	2	2	-	10
Тема 5. Дифамація	10	2	2	-	10
Тема 6. Авторське право в мас-медіа	10	2	2	-	20
Тема 7. Особливості едення фото-, кіно-, теле- та відеозйомки працівниками мас-медіа	12	2	2	-	10
Тема 8. Реклама	10	2	2	-	16
Тема 9. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації.	12	4	2	-	10
Тема 10. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні.	12	2	2	-	10
Тема 11. Суспільне мовлення	10	2	2	-	10
Тема 12. Правові основи діяльності інформаційних агентств.	10	2	2	-	20
Тема 13. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі.	14	4	4	-	10
Усього годин	150	32	32	-	86

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії медіа-права

Тема 1. Медіа-право - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії. Інформаційна сфера як об'єкт правового регулювання. Поняття медіа-права. Джерела медіа-права. Суб'єкти медіа-права.

Тема 2. Правові основи діяльності засобів масової інформації в Україні.

Організація діяльності засобів масової інформації (ЗМІ). Право на заснування ЗМІ. Державна реєстрація ЗМІ. Статут ЗМІ. Відносини між редакціями ЗМІ і громадянами та організаціями. Відповідальність за порушення свободи діяльності ЗМІ.

Тема 3. Правове положення журналіста.

Конституційно-правові норми журналістської діяльності.

Міжнародні норми журналістської діяльності. Права журналіста при виконанні

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

службових обов'язків. Обов'язки журналіста. Гарантії діяльності засобів масової інформації та журналістів. Охорона та захист журналіста при виконанні службових обов'язків. Відповідальність за посягання на життя і здоров'я журналіста. Відповідальність журналіста за завдану ним моральну шкоду. Рішення Європейського суду з прав людини щодо свободи вираження поглядів.

Тема 4. Захист журналістських джерел. Поняття захисту журналістських джерел. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.

Тема 5. Дифамація. Поняття дифамації. Дифамаційний делікт, його складові. Сторони у справах про дифамацію. Звільнення від відповідальності у справах про дифамацію.

Тема 6. Авторське право в мас-медіа. Поняття та еволюція розвитку авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та реєстрація. Особисті немайнові і майнові права авторів. Вільне використання творів. Дотримання авторських прав в Інтернеті. Суміжні права. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

Тема 7. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок працівниками мас-медіа. Діяльність мас-медіа у призмі особистого та сімейного життя особи. Нормативно-правові засади проведення зйомок та поширення зображень особи. Згода особи на зйомку та можливість її відкликання. Особливості ведення прихованої зйомки при підготовці інформаційних матеріалів. Доступ до судових засідань та зйомка у судовому процесі.

Тема 8. Реклама. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами. Особливості розміщення реклами на телебаченні, радіо та в пресі. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання окремих видів мас-медіа.

Тема 9. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації. Поняття та правові основи діяльності друкованих ЗМІ. Умови та порядок державної реєстрації друкованих ЗМІ. Правовий захист журналістів. Роздержавлення друкованих ЗМІ.

Тема 10. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні. Правові засади функціонування телерадіомовлення в Україні. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. Ліцензування телерадіомовлення. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.

Тема 11. Суспільне мовлення. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення. Забезпечення незалежності суспільного мовлення. Проблема фінансування суспільного мовлення. Правове положення «Національної суспільної телерадіокомпанії України» (НСТУ). Основні завдання НСТУ. Статут НСТУ. Наглядова рада НСТУ. Правління НСТУ. Ревізійна комісія НСТУ.

Тема 12. Правові основи діяльності інформаційних агентств.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

Гарантії свободи діяльності інформаційних агентств. Порядок заснування, державної реєстрації інформаційних агентств. Право на заснування інформаційного агентства. Організаційно-правові форми інформаційних агентств. Статут інформаційного агентства. Діяльність інформаційних агентств. Статус суб'єктів діяльності інформаційних агентств (керівник, журналіст, спеціаліст у галузі засобів комунікації, видавець (виробник) продукції інформаційного агентства, розповсюджувач продукції інформаційного агентства). Припинення інформаційного агентства: підстави, способи та правові наслідки. Відповідальність за порушення законодавства про інформаційні агентства.

Тема 13. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі. Мережа інтернет як домінуюча сфера сучасної інформаційної діяльності. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті. Рішення Європейського суду з прав людини щодо свободи вираження поглядів в Інтернет-середовищі.

Матеріально-технічне (програмне) забезпечення дисципліни (за необхідності)

Сторінка курсу на платформі Mentor (персональна навчальна система)	На сайті НАУ розміщено курс «Медіа право», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану літературу та законодавство. https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1690
---	--

Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий залік (I семестр) та семестровий екзамен (II семестр).

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

**Критерії оцінювання та розподіл балів,
які отримують студенти**

Досягненню ними належного рівня **компетентності**, який за підсумками навчання визначається за такими критеріями:

Відмінний рівень компетентності (90-100): студент має системні знання, глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових джерел.

Добрий рівень компетентності (75-89): студент має ґрунтовні знання навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.

Достатній рівень компетентності (60-74): студент має базові знання з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.

Недостатній рівень компетентності (0-59): студент має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді, але не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку 20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату (5 балів);
- участь у не менше 3 заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Медіа право» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова самостійна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота;
- комплексна контрольна робота;
- залік;
- екзамен.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

(<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchidokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД);
3. Матеріали для самостійної роботи студентів;
4. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.

Рекомендована література

1. Інформація та реклама в Україні: зб. законодав. і нормат. актів: (офіц. текст)/ упоряд. Ю.В. Паливода. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 440 с.
2. Каткова Т. Г. Інформаційне право. Практикум: навч. посіб. / Т. Г. Каткова. – Харків: Право, 2019. – 108 с.
3. Кузнецова О.Д. Правові норми журналістики України: Посібник / О.Д. Кузнецова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. – 352 с.
4. Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: Навчальний посібник / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
5. Основи інформаційного права України: навч. посіб./ В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника.

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

- 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
6. Марущак А. Доступ до інформації: права журналістів / А. Марущак . – [Електронний ресурс]: http://www.uapp.org/uk/legal_library/11/21.html.
 7. Приступенко Т.О. Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Т.О. Приступенко. — К., 2011. — 351 с.
 8. Бойчук І. М. Правове регулювання засобів масової інформації в Україні / І. М. Бойчук, І. М. Копистинська // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право. - 2017. - № 3. - С. 138-145.
 9. Людвик І. В. Засоби масової інформації як інститут громадянського суспільства: конституційно-правові аспекти // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2016. - Вип. 4. - С. 25-30.
 10. Павликівський В. І. Кримінально-правове забезпечення свободи слова та професійної діяльності журналістів в Україні : монографія / В. І. Павликівський. – Х. : Панов, 2016. - 488 с.
 11. Поклонська О. І. Права та обов'язки журналіста як основа ефективного функціонування засобів масової інформації // Форум права. - 2017. - № 3. - С. 166–171.
 12. Харенко О. В. Інформаційно-правовий статус друкованих засобів масової інформації // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2015. - Вип. 16(1). - С. 82-86.
 13. Харенко О. В. Правове регулювання відмови у державній реєстрації друкованого засобу масової інформації // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2015. - Вип. 35(1.3). - С. 41-46.
 14. Сайт Агсуспільного мовлення <https://suspilne.media/>
 15. Умови та правила Facebook <https://ru-ru.facebook.com/policies>
 16. Сайт Організації Об'єднаних націй <https://www.un.org/ru/>
 17. Сайт Європейського суду з прав людини - <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
 18. Сайт справ Європейського суду з прав людини - <https://hudoc.echr.coe.int/rus>
 19. Сайт Міністерства інформаційної політики України <https://mip.gov.ua/>
 20. Сайт Центру демократії та верховенства права <https://cedem.org.ua/>
 21. Сайт Харківської правозахисної групи <http://khpg.org/>
 22. Сайт Незалежної медійної ради: www.mediarada.org